

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2019-11-25

Er ref: Ku2019/01489/MD
Vår ref: SFI-2019-275

En moderniserad radio- och tv-lag SOU 2019:39

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade förslag och har följande att anföra.

Främjande av europeiska produktioner

Utredningens förslag om främjande av europeiska produktioner i kapitel 11 till följd av artikel 13 i ändringsdirektivet¹ är som utgångspunkt mycket positivt för svensk film. En stor del av konsumtionen av film och tv sker idag online via vod-tjänster som i radio- och tv-lagen omfattas av definitionen av *beställ-tv*. En utökad skyldighet för leverantörer av beställ-tv att främja europeisk produktion genom att minst 30 procent av tjänstens katalog utgörs av program av europeiskt ursprung, samt att dessa program framhävs, bidrar till ökad tillgång till värdefull svensk film för den svenska publiken. Detta bidrar i sin tur till flera av regeringens mål för den nationella filmpolitiken, däribland att fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet och att tillgång till svensk film bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet².

Skyldigheten för tillhandahållare av beställ-tv att tillhandahålla minst 30 procent europeisk produktion och att framhäva denna har även potential att driva upp värdet av svensk film- och tv-produktion genom ökad efterfrågan, vilket är positivt för hela produktionskedjan. Därtill kan vi komma att se en ökad efterfrågan på både ny och äldre svensk film till följd av den ökade exponeringen som direktivet ställer krav på. Filminstitutet ställer sig positivt till att Myndigheten för press, radio och tv ges i uppdrag att medverka till samreglering i fråga om hur tjänsternas framhävande av europeisk produktion ska se ut. Det är emellertid viktigt att beräkningen av mängden innehåll på de berörda tjänsterna sker på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Filminstitutets bedömning är att detta bör ske på så sätt att 30 procent av de titlar som tjänsten erbjuder ska vara europeiska, och att en titel ska anses utgöras av antingen en film eller en säsong av en tv-

---

¹ 2018/1808/EU

² Prop. 2015/16:132 *Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik* s. 19

serie. Att beräkna innehållet efter speltid är i vår mening inte ändamålsenligt då konsumtionen på denna typ av tjänster skiljer sig från linjär tv där mängden innehåll är begränsat i tid. I tillägg till ovan vill Filminstitutet påpeka att Kommissionens framtagande av riktlinjer för denna bedömning hade gynnats av att vara mer transparent än vad som nu är fallet.

AV-direktivets³ artikel 1.n. definierar närmare vilka kriterier som gör en produktion europeisk, men ger inte någon ledning i vad som ska anses utgöra en 'produktion'. Ändringsdirektivet erbjuder inte heller någon utvecklad definition av vad som ska anses utgöra en 'produktion'. Filminstitutet menar att begreppet 'produktion' i svensk lagstiftning bör förtydligas till att omfatta kulturellt innehåll såsom film och tv-serier, och därmed utesluta innehåll såsom underhållningsprogram och liknande.

Skyldigheten att tillhandahålla och framhäva 30 procent europeisk produktion föreslås att inte gälla för tillhandahållare med låg omsättning eller liten publik. För att bedöma om en tjänst ska undantas från kravet på en innehållskvot behövs emellertid statistik från tjänsterna i fråga. Här vill Filminstitutet framhålla att vod-tjänsterna ytterst sällan lämnar ifrån sig statistik. Filminstitutet väntar i dagsläget på en förordningsändring som ska ge i uppdrag åt Myndigheten för kulturanalys att samla in filmstatistik som ska vidarebefordras till Filminstitutet för analys. Att Kulturanalys och Filminstitutet ges detta uppdrag ser vi som avgörande för att kunna bedriva en ändamålsenlig filmpolitik, men här finns alltså även möjligheter till synergieffekter för Myndigheten för press, radio och tv i de bedömningar som behöver utföras till följd av de föreslagna reglerna.

Finansiella skyldigheter för leverantörer av medietjänster

Filminstitutets verksamhet har mellan 1963 och 2016 styrts av det så kallade filmavtalet, ett avtal mellan staten och ett antal filmbranschaktörer som stakade ut riktningen för Filminstitutets arbete, och som reglerade Filminstitutets finansiering. Finansieringen utgick dels ifrån anslag från staten, och dels från den så kallade biografavgiften, en avgift om 10 procent av bruttobiljettintäkten från filmvisningar på biograf. Till följd av 2017 års filmproposition⁴ finansieras Filminstitutets verksamhet sedan den 1 januari 2017 helt genom statliga anslag. Reformen har föranlett en höjning av momsen på biografbiljetter från 7 till 25 procent, biografavgiften tillämpas emellertid inte längre.

Av skäl 36 i ändringsdirektivet framgår att medlemsstaterna bör kunna införa finansiella skyldigheter för leverantörer av medietjänster som är etablerade på deras territorium. Det kan röra sig om direkta bidrag till produktion av och förvärv av rättigheter till europeiska

---

³ 2010/13/EU

⁴ Prop. 2015/16:132 *Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik*

produktioner, men också avgifter som betalas till en fond, baserat på intäkterna från audiovisuella medietjänster som tillhandahålls i och riktas mot medlemsstatens territorium. Filminstitutet ser att en sådan avgift eller finansiell skyldighet skulle kunna tillämpas i Sverige, och att den därigenom skulle stärka den svenska filmen i alla led. Sett till att en allt större del av tittandet i dag sker på audiovisuella medietjänster skulle det även kunna bidra till en ökad demokratisering av finansieringen av svensk film. Denna typ av finansiell skyldighet finns redan i ett flertal europeiska länder⁵ och är aktuell att införas i Danmark och Norge.

Mot denna bakgrund avstyrker Filminstitutet utredningens bedömning att bestämmelser rörande finansiella bidrag till europeisk produktion inte bör införas i radio- och tv-lagen. Istället föreslås att Sverige bör följa den utveckling som sker i Danmark och Norge där man är i färd med att införa krav på finansiella bidrag till nationell produktion. Frågan om en finansiell skyldighet för leverantörer av medietjänster bör i vår mening åtminstone utredas vidare. En svensk avgift skulle förslagsvis kunna införas om 10 procent på intäkterna från tjänster som tillhandahålls i och riktas mot Sverige. Intäkter från en sådan avgift kan bidra till finansiering av utveckling och produktion av nytt svenskt innehåll, samt att täcka de ökade kostnader som Statens Medieråd får till följd av förslaget.

Statens medieråd

Filminstitutet noterar att Statens medieråd föreslås få nya uppgifter till följd av ändringsdirektivet, bland annat att bistå mediebranschens aktörer i framtagandet av ett gemensamt system för innehållsklassificering och information om innehåll. Som nämnts ovan är Filminstitutet positivt till samreglering med branschen för att åstadkomma en ändamålsenlig tillämpning av direktivet. Det bör dock påpekas att sådana nya uppgifter är naturligt förenade med kostnader för myndigheten.

Ändringsdirektivet ställer krav på att främja och vidta åtgärder för utveckling av medie- och informationskunnighet (MIK). Här ser vi en möjlighet att förstärka det arbete som redan pågår på området, exempelvis genom framtagande av en nationell strategi för MIK-frågor men också genom ett stärkt mandat för Statens medieråd att arbeta med frågorna. Utredningen föreslår i kapitel 8 att Statens medieråd ska samverka med Myndigheten för press, radio och tv i MIK-frågor. MIK är sedan länge en del av Statens medieråds kärnverksamhet och Statens medieråd har redan idag en utarbetad samverkan med bland annat Filminstitutet. Vi tror att det är fortsatt klokt att hålla MIK-frågorna samlade vid Statens medieråd och ser positivt på att en ökad samverkan sker på området.

---

⁵ Avgifter för audiovisuella medietjänster finns redan idag i bland annat Tyskland och Frankrike. Ytterligare information om hur reglerna ser ut i de europeiska länderna finns i European Audiovisual Observatorys rapport [Mapping of national rules for the promotion of European works in Europe](#) (2019)

Reklaminslag

Utredningen föreslår till följd av ändringsdirektivet att reklamreglerna förändras på så sätt att mer reklam får visas i tv-sändningar. Filminstitutet vill med anledning av detta framhålla vikten av att upphovsmannens ideella rätt enligt 3 § andra stycket lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk inte kränks i samband med reklamavbrott i filmer och andra verk. Målet NJA 2008 s 309 som gällde reklamavbrott i långfilmen *Hajen som visste för mycket* i regi av Claes Eriksson ska ses som vägledande i denna fråga. Det är i Filminstitutets mening viktigt att en förskjutning av synen på reklamavbrott i film inte sker på så sätt att det anses vara något upphovsmannen ska tåla utan medgivande på förhand.

För Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Anna Serner, VD